

розвиваючи командоутворювальні компетенції майбутніх менеджерів, уміння делегувати повноваження, надавати зворотний зв'язок, розвиваючи затребувані компетенції майбутніх управлінців.

Список використаних джерел

1. Киричук В. Сутність та типологія команд. *Економіка та суспільство*. 2024. (62). С. 1–6. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-67>
2. Муха Р. А. Команда, її суть та особливості розвитку. *Ефективна економіка*. 2015. №8. С. 1–10. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4253>
3. Помилуйко, В. (2019). Використання тренінгу в системі корпоративного навчання дорослих. *Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології»*. 2019. (28). С. 469–480. URL : <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2015-28.%p>
4. Хміляр О. Ф. Команда серед команд. Чому мала команда є ефективною бойовою одиницею? *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Психологія. 2024. Вип. 1. С. 53–59. URL : <http://psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/article/view/275/353>

Ірина Ящищак,
менеджер відділу з Соціальної роботи
Sincere Care Agency (Нью Йорк, США);
випускниця аспірантури (ОНП «Соціальна робота»)
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка
м.Тернопіль

Наталія Олексюк
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
м.Тернопіль

РОЛЬ СТУДЕНТСЬКОЇ СЛУЖБИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНКЛЮЗІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ З РІЗНИМИ ПОТРЕБАМИ ТА

ХАРАКТЕРИСТИКАМИ В УНІВЕРСИТЕТАХ США

У статті розкрито зміст соціальної підтримки студентів з особливими освітніми потребами соціальними службами університетів США. Схарактеризовано основні напрями забезпечення безбар'єрності та інклюзії в них, зокрема для студентів, які приїхали в США навчатись з України. Розглянуто перспективи імплементації досвіду в Україні.

Ключові слова: університет; особливі освітні потреби; безбар'єрність; інклюзія; студентська служба; соціальна інтеграція; соціальна підтримка.

На сучасному етапі розвитку людства в розвинених країнах все більше уваги приділяється проблемам безбар'єрності та соціальної підтримки осіб з особливими освітніми потребами. Багато людей, незважаючи на наявність певних обмежень чи особливих потреб у отриманні вищої освіти, бажають працювати й мають потенціал для успішного набуття трудових навичок. Професійна діяльність для них має велике значення в економічному відношенні (покращує фінансове становище, допомагає підвищити рівень життя), соціальному (завдяки соціалізації та залученню до різних сфер життя суспільства забезпечує їх соціальну інтеграцію) і слугує поштовхом для реабілітації та подальшої самореалізації. Відповідно до міжнародних норм та стандартів університети прагнуть забезпечити рівність доступу до навчання усіх студентів з особливими освітніми потребами [3, с. 67; 4, с. 24].

Особа з особливими освітніми потребами – це особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту [2]. Це право реалізується шляхом створення в університеті інклюзивного освітнього середовища – сукупності умов, способів і засобів для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб і можливостей. Інклюзивне навчання – це система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахуванні багатоманітності, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників [2]. Метою інклюзивного навчання є забезпечення рівного доступу до якісної освіти особам з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання та з урахуванням їх індивідуальних особливостей [1, с. 124-125].

Виходячи з означеного, інклюзивне навчання має ряд переваг над традиційним: усуває бар'єри в системі освіти та системі підтримки осіб з

особливими освітніми потребами; залучає батьків до процесу навчання; особи з особливими освітніми потребами отримують можливість соціалізації, розвитку своїх інтересів і талантів, подальшої інтеграції в суспільство, працевлаштування та налагодження позитивно-спрямованої життєдіяльності; особи з особливими освітніми потребами мають змогу налагодити дружні стосунки з однолітками в університеті та поза його межами та моделюють належні способи взаємодії з колективом; в інклюзивних класах створюється атмосфера спокійного прийняття відмінностей інших людей. Найбільш розвинені країни витрачають значні ресурси для залучення людей з обмеженими можливостями до суспільного життя, освіти, науки, спорту, мистецтва тощо [5, с. 1247-1248].

Нам імпонує вирішення проблеми безбар'єрності, забезпечення інклюзії для студентів з різними потребами та характеристиками студентськими службами в університетах США. Хочемо звернути увагу на подолання таких проблем у роботі зі студентами-вихідцями з України, які навчаються в університеті Фордгема (Fordham University). Цей заклад активно підтримує закордонних студентів і використовує різноманітні ресурси для студентів, що приїхали з інших країн, включаючи Україну. Звісно, конкретних програм, спеціально орієнтованих лише на українських студентів, в університеті не так багато, але він пропонує підтримку для закордонних студентів, а також ресурси для тих, хто переживає труднощі через війну в Україні:

1) офіс міжнародних студентів та віз (International Students and Scholars Services, ISSS) є основним ресурсом для всіх студентів з-за кордону, включаючи українських, та надає підтримку в таких питаннях, як: візова та імміграційна підтримка (допомога в оформленні віз, роз'яснення щодо вимог для студентів з міжнародними візами (наприклад, F-1 або J-1));

2) адаптація до нового культурного середовища: семінари та зустрічі, які допомагають міжнародним студентам адаптуватися до життя в США, включаючи питання академічної культури, соціальних норм та інтеграції в університетське середовище;

3) організація соціальних подій: для того, щоб українські студенти мали можливість познайомитися з іншими студентами, а також знайти однодумців серед інших міжнародних студентів;

4) програми підтримки студентів у складних обставинах – у зв'язку з війною в Україні, студентська служба університету може надавати додаткові ресурси та підтримку для українських студентів, які переживають

емоційні, психологічні або фінансові труднощі; організовує різноманітні культурні заходи, на яких українські студенти можуть поділитися своєю культурою та традиціями, а також знайти однодумців серед інших міжнародних студентів. Це можуть бути: святкування національних чи релігійних свят (День Незалежності України, Різдво, Великдень та інші традиційні свята, які можуть бути відзначені через культурні події, лекції або виставки) та культурні вечори (студенти з різних країн, в тому числі й українці, можуть продемонструвати свою музику, танці, кухню та інші елементи культури);

5) інформаційна та практична підтримка (студенти з України можуть отримати практичну допомогу з багатьох питань: поради з імміграційних питань; практичні рекомендації щодо житла);

6) підтримка для студентів, які мають родичів або друзів в Україні (студенти, які мають родичів в Україні, можуть звертатися за підтримкою до університетських служб, щоб отримати допомогу в подоланні стресу або психологічної напруги, пов'язаної з ситуацією в їхній країні);

7) участь в ініціативах допомоги Україні – університет Фордгема активно підтримує ініціативи, спрямовані на допомогу Україні під час війни. Це включає: збори коштів і організацію гуманітарної допомоги, а також проводить заходи на підтримку України: публічні лекції та панельні дискусії на яких обговорюється ситуація в Україні, глобальні наслідки війни та можливі шляхи допомоги [1, с. 126; 2].

Вартим уваги, на наш погляд, є також створення в університетах США інклюзивного навчального середовища, до якого входять студентські організації та клуби підтримки інклюзії, в яких культивується різноманіття та забезпечення можливості взаємодії усіх студентів, які мають схожі інтереси чи виклики [3, с. 80]. Ще однією важливою складовою інклюзивного середовища є викладачі й адміністрація університетів. Для них проводяться відповідні тренінги про основи взаємодії з різними студентами, про адаптацію методів викладання та про механізми задоволення потреб усіх студентів [4, с. 26].

Таким чином, інклюзія в університетах США охоплює широкий спектр ініціатив і програм, спрямованих на забезпечення рівних можливостей для студентів з різними фізичними, психічними, соціальними та культурними потребами. Вона торкається не лише осіб з проблемами у здоров'ї. Це дозволяє створити середовище, де кожен студент може реалізувати свій потенціал незалежно від своїх особливостей.

У перспективі вважаємо за необхідне дослідити роботу студентських служб університетів США з іншими вразливими категоріями осіб та можливості імплементації позитивних практик у роботу закладів вищої освіти України.

Список використаних джерел

1. Давиденко Г. В. (2018). Упровадження соціальної інклюзії у закладах вищої освіти: бар'єри та шляхи їх подолання. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки.* № 2 (16). С. 123–128. URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2018/2/21.pdf> DOI: <https://doi.org/10.32342/2522-4115-2018-16-20>
2. Інклюзивне навчання. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/tag/inklyuzivne-navchannya?&tag=inklyuzivne-navchannya>
3. Лук'янова Л. (2023). Моделі підтримки осіб з інвалідністю у реалізації права на працю: зарубіжний досвід, українські реалії. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. № 23. С. 67–87. URL: <https://spp.org.ua/index.php/journal/article/view/231>
4. Олексюк Н.С. Ящищак І.В. (2021). Соціальна підтримка студентів вразливих категорій в закладах вищої освіти: досвід і перспективи. *Scientific Collection «InterConf», (57): with the Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference «Scientific Community: Interdisciplinary Research» (May 18-19, 2021) Hamburg, Germany: pp. 21-27.* Available at: <https://www.interconf.top/archive.html>
5. Tohochynskyi, O.; Yermak, S.; Popryzhna, A.; Tvrdon, M. & Oleksiuk, N. (2021). Professionally oriented training of specialists to work in the conditions of the inclusive educational environment. *Cypriot Journal of Educational Science.* 16 (3), 1244–1254. <https://un-pub.eu/ojs/index.php/cjes/article/view/5845>

Yurii Hnatyshyn

PhD Student

Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University

Ternopil

LEVELS OF FORMATION OF MEDIATOR COMPETENCE OF FUTURE SOCIAL WORKERS